

STRATEGIE BEZPEČNOSTI V EVROPSKÉ UNII

Rudolf Horák¹, Ludvík Juříček²

ABSTRAKT

Stratégie bezpečnosti v EU vychádza z analýzy spoločných hrozieb a výzev, ktorým členské štáty a orgány EU musia čeliť a rieši zásady pre spoločnú politiku EU v oblasti vnútornej bezpečnosti. Autori článku rozoberajú jednotlivé ciele vnútornej bezpečnosti EU a ukazujú možné úkoly pre členské zeme vo vzťahu k posilneniu bezpečnosti, slobody a ochrany súkromia, spolupráci a solidaritou členských štátov s využitím všetkých orgánov EU, so zameraním na prevenciu, pre-empciu a riešenie príčin nedostatkov v bezpečnosti s účasťou všetkých sektorov, ktoré majú vplyv na ochranu obyvateľstva.

Klíčová slova:

strategie bezpečnosti, zločinecká sieť, terorizmus, kyberprostor, správa hraníc

ABSTRACT

The European Union (EU) security strategy based on the analysis of common threats and challenges which the Member States and the executive of the EU have to face and solve principles for a common EU policy on internal security. The article writers analyze various objectives of the internal security of the EU and they shows the possible tasks for the Member States in relation to enhancing security, freedom and privacy, cooperation and solidarity among the Member States with cooperation all EU executives, focusing on prevention, pre-emption and solution of the causes in safety deficiencies with participation of all sectors that have an impact on a population protection.

Key words:

Security strategy, a criminal network, terrorism, cyberspace, border management

---

¹ doc. Ing. Rudolf Horák, CSc., Vysoká škola Karla Engliš, a.s., Mezírka 775/1, 602 00 Brno Česká republika, e-mail: rudolf.horak@vske.cz

² doc. Ing. Ludvík Juříček, Ph.D., Vysoká škola Karla Engliš, a.s., Mezírka 775/1, 602 00 Brno Česká republika, e-mail: ludvik.juricek@vske.cz

1 STRATEGIE BEZPEČNOSTI V EVROPSKÉ UNII

EU stanovila v roce 2010 cíle společné politiky a spolupráce ve všech oblastech mezinárodních vztahů a zásady pro svoji vnitřní bezpečnost³. Schválený dokument má za cíl zajistit vnitřní bezpečnost EU, neboť bezpečnost se stala jednou z hlavních priorit společnosti. Lidé musí být připraveni čelit rizikům z aktivace hrozeb, jako jsou terorismus, závažná a organizovaná trestná činnost, obchod s drogami, počítačová trestná činnost apod. K redukci dopadů mimořádných událostí (MU) na obyvatele EU bude významné, jestliže dojde ke spolupráci orgánů jednotlivých členských států EU. Jedná se, zejména o orgány činné v trestním řízení, orgány mající v gesci správu hranic, justiční orgány nebo i jiné, např. působící ve zdravotnictví, v oblasti sociální sféry, ochrany obyvatelstva apod. Taková spolupráce by se měla týkat vymáhání práva, integrované správy hranic nebo systémů trestního soudnictví apod. Na těchto zásadách se bude vytvářet úroveň demokracie a důvěra veřejnosti. Z toho vyplývá poznání, že strategie vnitřní bezpečnosti je sestavena s cílem předcházet trestné činnosti a jiným formám ohrožení obyvatelstva a zvýšení akceschopnosti orgánů při řešení MU. V návaznosti na výše uvedené skutečnosti tato strategie stanovuje strategické cíle.

2 STRATEGICKÉ CÍLE

V oblasti vnitřní bezpečnosti bylo stanoveno pět strategických cílů.

1. Zničit mezinárodní zločinecké sítě.
2. Předcházet terorismu a řešit radikalizaci a nábor.
3. Zvýšit pro občany a podniky úroveň bezpečnosti v kyberprostoru.
4. Posílit bezpečnost prostřednictvím správy hranic.
5. Zlepšení odolnosti Evropy vůči krizím a katastrofám.

2.1 PRVNÍM CÍLEM JE ZNIČIT MEZINÁRODNÍ ZLOČINECKÉ SÍTĚ

Vzhledem k tomu, že jsou mezinárodní zločinecké sítě stále velmi aktivní, EU stanovila, že je potřebné se zaměřit na předcházení trestné činnosti, zabránění jejich pronikání do hospodářství, posílovat spolupráci v oblasti praktického prosazování práva. Byly stanoveny základní úkoly pro realizaci tohoto cíle.

Odhalení a zničení zločineckých sítí

K naplnění tohoto úkolu je potřebné připravit orgány činné v trestním řízení k pochopení operativních metod členů zločineckých sítí a způsoby jejich financování. K tomu je vytvořena např. norma pro sběr údajů jmenné evidence na teritoriu EU. Předpokládá se, že přispěje k prevenci páchaní trestných činů, např. přípravy různých teroristických aktivit a činností organizovaného zločinu. Další řešení poskytuje např. zřízení centrálního registru bankovních účtů, školení zainteresovaných orgánů pro vyšetřování trestné činnosti v oblasti finančních prostředků.⁴ Předpokládá se, že budou

³ dokument 5842/2/10 REV 2 JAI 90 ze dne 23. února 2010, nazvaný „Návrh strategie vnitřní bezpečnosti Evropské unie: „Směrem k evropskému modelu bezpečnosti“

⁴ Školící programy Evropské policejní akademie (CEPOL)

společné operace policie, celních úřadů, pohraničních stráží a soudních orgánů členských států EU ve spolupráci s Eurojustem, Europolem a úřadem OLAF.⁵ Také jde o zajištění účinnosti provádění evropského zatýkacího rozkazu a jeho vlivu na základní práva.

Chránit hospodářství před pronikáním trestné činnosti

V tomto úkolu se předpokládá, že budou vytvořeny normativy, které budou hospodářství chránit před pronikáním zločineckých sítí, tj. investicemi zisků z trestné činnosti do zákonného hospodářství prostřednictvím např. korupce. Boj proti korupci v tomto úkolu je klíčový,⁶ zejména se jedná o ochranu hospodářství před pronikáním zločineckých sítí, udělování licencí, o veřejné zakázky nebo subvence. Obdobně se jedná o padělky výrobků, které skupinám organizované trestné činnosti přináší zisky a narušují evropský průmysl a obchodní toky na vnitřním trhu, ohrožují zdraví a bezpečnost evropských občanů.

Propadnutí majetku pocházejícího z trestné činnosti

Zde hlavní úsilí bude zaměřeno na zajištění, zmrazení, správu a propadnutí majetku⁷ pocházejícího z trestné činnosti a zabezpečení toho, aby se tento majetek nedostal zpět do rukou zločinců. Jako jedno z opatření budou zřízeny v členských zemích EU Úřady pro vyhledávání majetku z trestné činnosti.⁸ Předpokládá se, že úřady budou vybaveny potřebnými zdroji a pravomocemi, zaměstnanci připraveni po stránce teoretické a praktické.

2.2 DRUHÝ CÍL JE ZAMĚŘEN NA PŘEDCHÁZENÍ TERORISMU

V EU byla vyhodnocena jako jedna z hrozeb hrozba terorismu. Teroristické organizace využívají nových technologií, nedaří se jim odčerpat finanční prostředky, přizpůsobují se novým podmínkám a inovují způsoby svých útoků. V EU se předpokládá, že budou zavedena preventivní opatření, která získání technologií a osob zabrání a budou v předstihu před hrozbami uvedeného typu. V rámci tohoto úsilí EU bude dále pokračovat ve vytváření seznamů objektů kritických infrastruktur a v přípravě plánů na jejich ochranu a obranu.

Poskytnout komunitám prostředky k předcházení radikalizaci a náboru

Přijmout opatření, která zabraňují radikalizaci osob žijících v nejpostiženějších komunitách. Měla by být využívána **sít' EU pro zvyšování povědomí o radikalizaci**. Zde se bude také jednat o výměnu zkušeností, znalostí a osvědčených postupů s cílem zvýšit povědomí o radikalizaci a komunikačních technikách teroristů.

---

⁵ Evropský úřad pro boj proti podvodům (Office Européen De Lutte Antifraude – OLAF) nebo European Anti-Fraud Office

⁶ Ustanovení čl. 88 odst. 2 písm. b) SFEU a rozhodnutí Rady 2008/615/SVV o posílení přeshraniční spolupráce, zejména v boji proti terorismu a přeshraniční trestné činnosti. Závěry Rady č. 15358/10 o vytvoření a provádění politického cyklu EU pro boj proti organizované a závažné mezinárodní trestné činnosti.

⁷ Propadnutí majetku třetích stran se rozumí propadnutí majetku, který byl převeden vyšetřovanou či odsouzenou osobou třetím stranám.

⁸ Podle rozhodnutí Rady 2007/845/SVV jsou členské státy povinny, aby na svém území zřídily přinejmenším jeden úřad pro vyhledávání majetku z trestné činnosti.

Zamezit přístupu teroristů k financování, sledovat jejich transakce

K naplnění opatření k zamezení přístupu teroristů k finančním prostředkům a materiálům pro výrobu výbušných systémů jsou přijata právní opatření o zmrazení finančních aktiv za účelem předcházení terorismu a souvisejícím činnostem a boje proti nim. Za tím účelem dojde ke zřízení evropské sítě specializovaných jednotek v rámci EUROPOL. Předpokládá se zesílení systému kontroly vývozu zboží dvojího užití v EU a v mezinárodním kontextu.

Chránit dopravu

Účinnost opatření přijímaných k ochraně dopravy bude závislá na analýze možných hrozeb a velikosti rizik jejich aktivace. Přispět by k tomuto úsilí mělo využití technik a technologií v oblasti bezpečnosti s využitím programů EU, např. Galileo a GMES/Copernicus - Evropský program monitorování Země (Global Monitoring for Environment and Security - GMES)⁹. Opatření, která budou přijata v oblasti ochrany dopravy, by měla přinést dostatečnou úroveň bezpečnosti a současně pohodlí cestujících, kontrolu nákladů a ochranu soukromí a zdraví.

2.3 TŘETÍM CÍLEM JE ZVÝŠIT ÚROVEŇ BEZPEČNOSTI V KYBERPROSTORU

Bezpečnost v kyberprostoru je základní podmínkou pro fungování informační společnosti¹⁰. Sem spadají otázky, které se týkají kyberkriminality, kyberbezpečnosti, bezpečnějšího internetu a ochrany soukromí, což je klíčové pro důvěryhodnost a bezpečnost uživatelů sítí. Kyberkriminalita je globálním jevem, který způsobuje na vnitřním trhu EU značné škody. Svou roli v této oblasti začíná sehrávat Středisko pro potírání trestné činnosti EUROPOLu, které využívá kvalitní techniku (High Tech Crime Centre)¹¹ v prosazování práva.

Budovat kapacity donucovacích a soudních orgánů

Určitou roli v této oblasti bude sehrávat Centrum pro boj proti kyberkriminalitě s jeho využitím bude možné ze strany členských států a evropských orgánů vytvořit operační a analytické schopnosti k vyšetřování a pro spolupráci s mezinárodními partnery. Centrum se zaměří zejména na hodnocení a sledování stávajících preventivních a vyšetřovacích postupů, rozvoj školení a osvětové činnosti o soudních záležitostech a prosazování práva a mělo by se stát centrem pro boj proti kyberkriminalitě, kontaktním místem pro EU.

---

⁹ GMES/Copernicus - služby. Segment služeb je tvořen službami poskytovanými v celkem šesti definovaných oblastech. V operačním provozu jsou v současnosti služby územní a krizové řízení, v předoperační fázi se nachází monitorování atmosféry a mořského prostředí. Služby bezpečnost a klimatické změny jsou ve fázi vývoje.

¹⁰ KOM(2010) 245

¹¹ High Tech Crime, Kriminalita, související s pokročilými technologiemi (Trestná činnost, zaměřená na vyspělou techniku jako cíl, prostředí nebo nástroj pachatele trestného činu).

Dva přístupy: -široký - „jakákoli trestná či jinak závadová činnost s prvky výpočetní techniky“, - úzký - „výhradně jako činy, spáchané proti informačním technologiím, které nemohou být spáchaný žádným jiným způsobem ani proti jinému cíli“.

Spolupráce s průmyslovými podniky na posílení a ochranu občanů

Při realizaci uvedeného opatření se předpokládá účast nejen podnikové sféry, ale také občanů a to ve větší míře než dosud. Členské státy musí zabezpečit informovanost zainteresovaných složek a občanů, vytvořit jim snadný přístup k pokynům ohledně kybernetických hrozeb a základním radám jak se chránit. Tito by měli mít možnost snadno nahlásit případy počítačové trestné činnosti. Do této oblasti spadá také kooperace mezi soukromým a veřejným sektorem pro odolnost (European Public Private Partnership for Resilience - EP3R)¹². Jedná se o ochranu kritické informační infrastruktury a zabezpečení odolnosti EU (Critical Information Infrastructure Protection - CIIP and Resilience Unit).

Zlepšit schopnost řešení kybernetických útoků

Při realizaci opatření ke zlepšení schopností k řešení kybernetických útoků se předpokládá, že každý členský stát a orgány EU budou mít plně funkční CERT (Computer Emergency Response Team, Národní centrum kybernetické bezpečnosti), v němž všechny skupiny budou spolupracovat s orgány činnými v trestním řízení jak při prevenci, tak při reakci.

2.4 ČTVRTÝ CÍL JE ZAMĚŘEN NA POSÍLENÍ BEZPEČNOSTI HRANIC EU

Právní základ pro posilování bezpečnosti cestou správy tvoří Lisabonská smlouva. Podle ní EU využije synergií v oblasti správy hranic a to zejména ohledně pohybu osob a zboží a spravedlivého rozdělení odpovědnosti mezi členskými státy¹³. To se samozřejmě odrazí v realizaci dvou cílů strategie integrované správy hranic jako je možnost řízení migrace a vést účinnější aktivity proti trestné činnosti.

V souvislosti s těmito předpoklady jsou veškeré zásilky vstupující do EU podrobovány analýze rizik za účelem zajištění bezpečného prostředí. Pro naplnění uvedeného cíle EU byly stanoveny čtyři základní opatření ve smyslu využití systému EUROSUR, Agentury FRONTEX, zavedení společného rámce pro řízení rizik při pohybu zboží přes vnější hranice a zabezpečení kooperace mezi agenturami a členskými státy EU.

Plně využít potenciál systému EUROSUR

Předpokládá se, že zavedením Evropského systému kontroly hranic EUROSUR (European Border Surveillance System)¹⁴ se přispěje k vnitřní bezpečnosti a zvýší se účinnost boje proti zločinnosti. V rámci EUROSUR budou ustanoveny mechanismy pro orgány členských států ke sdílení operačních informací majících vztah k ostraze hranic, pro spolupráci mezi členskými státy EU a agenturou Frontex na všech úrovních (taktické, operační, strategické)¹⁵. Uvedená opatření budou mít vliv na omezení

---

¹² Ochrana kritické informační infrastruktury ENISA a odolnost jednotky. Jednotka je odpovědná za pomoc příslušné vnitrostátní orgány EU, soukromý sektor a Komisi EU k rozvoji zvuku a proveditelné připravenosti, reakce a strategie obnovy, politik a opatření.

¹³ článek 80 SFEU.

¹⁴ European Commission - IP/13/1182 29/11/2013

¹⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 648/2005, kterým se mění nařízení Rady (EHS) č. 2913/92, kterým se vydává celní kodex Společenství.

pašování lidí a drog, případně dovoz materiálů dvojího využití, eliminace různých druhů hrozeb apod.

Posílit přínos agentury FRONTEX na vnějších hranicích

V tomto opatření se vychází ze skutečnosti, že pracovníci agentury Frontex (European Agency for the Management of Operational Cooperation at the External Borders of the Member States of the European Union) získávají ve své činnosti důležité i méně důležité informace o trestných činech a jejich nositelích, zejména o nezákonných obchodních transakcích a případně sítí organizovaného zločinu. Agentura FRONTEX napomůže k rozkrytí zločineckých sítí a spolčení.

Společný rámec pro řízení rizik při pohybu zboží přes vnější hranice

Společný rámec pro řízení rizik představuje intenzivní a soustavné prověřování obchodních údajů z elektronického hlášení před odesláním a dopravením zásilek se zaměřením na určené prioritní oblasti. Výsledkem tohoto opatření bude v EU vytvořen fungující jednotný a výkonný systém analýzy rizik, řízení rizik a kontrolní systém.

Zlepšit spolupráci mezi agenturami na vnitrostátní úrovni.

V rámci těchto opatření se předpokládá, že členské státy budou využívat jednotnou metodiku pro **analýzu rizik**. Do tohoto procesu bude zapojena také agentura Frontex, Europol a Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu.

2.5 PÁTÝ CÍL SMĚŘUJE KE ZLEPŠENÍ ODOLNOSTI EVROPY VŮČI KRIZÍM A KATASTROFÁM

EU může být ohrožována krizemi a katastrofami různého charakteru a dopadů. Při obraně se jako nezbytné jeví jednak připravenost (prevence) SaP, jednak solidarita v reakci zainteresovaných orgánů i členských zemí EU.

..

Plně využít doložku solidarity

Pro naplnění uvedeného úkolu se předpokládá, že bude v praxi uplatňována doložka solidarity v Lisabonské smlouvě¹⁶. V ní je zakotven právní závazek pro EU a její členské státy poskytnout si vzájemnou pomoc v případech kdy je některý členský stát postižen nějakou MU (KS).

Přístup k hodnocení hrozeb a rizik

Základním kamenem pro realizaci tohoto opatření je příprava podkladů pro mapování rizik, která budou založena na závěrech z analýzy hrozeb a rizik jejich aktivace. Předpokládá se, že výsledkem bude také zavedení **politiky managementu rizik EU**, která závěry z analýzy hrozeb a rizik využije v rozhodovacím procesu.

Propojit informační střediska

K vyšší účinnosti řešení MU (KS) bude mít EU **vyvinut integrovaný systém založený na společném a sdíleném posouzení krizové situace**. Z toho plyne činnost ve směru k propojení mezi včasným varováním jednotlivých odvětví a funkcemi pro

---

¹⁶ Článek 222 SFEU

krizovou spolupráci jako je zdraví, civilní ochrany, sledování jaderného ohrožení a terorismu apod.

Zabezpečit schopnost EU pro reakci na MU a řešení katastrof

EU musí být schopna adekvátně reagovat na MU (KS), předpokládá, že budou vytvořeny **kapacity SaP pro reakci na MU (KS)**, zlepši se rychlost poskytování pomoci a přiměřenost aktivit, operační a politická koordinaci a zviditelnění reakcí EU.

3 ZÁVĚR

Realizace uvedené strategie v EU pro oblast vnitřní bezpečnosti musí být zabezpečováno v úzké součinnosti orgánů a členských států EU se zapojením jejich agentur, které mají v gesci bezpečnost a ochranu obyvatelstva a jejich majetku, životního prostředí. To předpokládá, že budou rozděleny kompetence a pravomoci zainteresovaných orgánů EU a členských států EU. Z pozice EU bude zejména podporována činnosti Stálého výboru pro operativní spolupráci v oblasti vnitřní bezpečnosti (Standing Committee on operational cooperation on internal security - COSI) ve spolupráci s Politickým a bezpečnostním výborem¹⁷.

LITERATURA

- [1] HORÁK, R. a kol. Průvodce krizovým řízením pro veřejnou správu. Praha: Linde Praha, 2011. ISBN 978-80-7201-827-7.
- [2] Návrh strategie vnitřní bezpečnosti Evropské unie: Směrem k evropskému modelu bezpečnosti. Brusel: dokument 5842/2/10 REV 2 JAI 90/2010.
- [3] Konsolidované znění smlouvy o fungování Evropské Unie (SFEU). Lisabon: 2010
- [4] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 648/2005, kterým se mění nařízení Rady (EHS) č. 2913/92, kterým se vydává celní kodex Společenství.

Článok recenzovali dvaja nezávislí recenzenti.

---

¹⁷ Článek 71 SFEU; viz také rozhodnutí Rady 2010/131/EU ze dne 25. února 2010, kterým se zřizuje Stálý výbor pro operativní spolupráci v oblasti vnitřní bezpečnosti.

EDUCATION • SECURITY • SAFETY

www.esecportal.eu

EUROPEAN JOURNAL OF SECURITY & SAFETY

www.esecportal.eu/journal